

smrti dopouští zákon kromě uvedeného §u 52 odst. druhý ještě v §u 231 odstavec druhý 2 tr. zák. Kdyby byl zákonodárce přikládal ustanovení §u 265 tr. ř. třeba ve spojení nebo vzhledem k §u 50 tr. zák. ten význam, jak to činí ono rozhodnutí čís. 96, nebyl by opomenul pro případ ten stanoviti trestní sazbu. Osnova zákona tak učinila v §u 339 odst. druhý, než toto ustanovení se nestalo zákonem, a tak i z této úvahy přichází se ke správnosti toho, co shora v této otázce uvedeno. Z uvedených důvodů plyne, že odpykání trestu na svobodě uloženého rozsudkem, jenž předcházela odsouzení pro zločin hrdelní, spáchaný před oním prvním rozsudkem, není na závadu odsouzení k trestu smrti. Zmateční stížnost státního zastupitelství je proto odůvodněna, protože jí bylo vyhověti, rozsudek ve výroku o trestu zrušiti a obžalovaným uložiti podle §u 136 tr. zák. trest smrti.

Čís. 2430.

**Ústavní listina (zákon ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.).
Immunita.**

Členství v Národním shromáždění se nabývá již odevzdáním hlasovacích lístků (skončením hlasování ve smyslu §u 42 zákona z 29. února 1920, čís. 123 sb. z. a n.); okamžikem tím nastávají všechny účinky spojené se členstvím v Národním shromáždění (immunita podle §u 24 odstavec první úst. list.) a nelze po té rozhodovati bez souhlasu příslušné sněmovny ani o tom, zda jest vykonati trest uložený podmíněně.

(Rozh. ze dne 25. června 1926, Zm. I 228/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Usnesením zemského trestního soudu v Praze ze dne 16. listopadu 1925, jakož i veřejným jednáním z téhož dne, jež mu předcházelo, porušen byl zákon v prvním odstavci §u 24 ústavní listiny Československé republiky ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.; usnesení to se zrušuje a zemskému trestnímu soudu v Praze se ukládá, by šetře předpisů o immunitě člena Národního shromáždění, znovu zavedl řízení o návrhu státního zastupitelství ze dne 22. října 1925 ohledně nařízení výkonu trestu obžalovanému podmíněně uloženého.

D ů v o d y:

Rozsudkem zemského trestního soudu v Praze ze dne 6. února 1922 byl obžalovaný odsouzen pro zločin veřejného násilí podle §u 98 a) tr. zák. do těžkého žaláře na tři měsíce. Povoleno mu podmíněný odklad trestu a zkušební doba stanovena na tři roky. Nejvyšší soud rozhodl o opravných prostředcích proti onomu rozsudku rozhodnutím z 12. října 1923, č. j. Kr I 430/22 a rozsudek potvrdil. Končí tedy zkušební doba 12. října 1926. Obžalovaný dopustil se ve zkušební době přečinu §u 14 čís. 1 a §u 16 čís. 1 zákona na ochranu republiky, pro nějž byl odsouzen krajským soudem v Jičíně dne 24. dubna 1924 a nejvyšším

soudem 18. července 1924, č. j. Zm I 418/24 do tuhého vězení na 6 neděl. Podmíněný odklad trestu povolen nebyl. Státní zastupitelství navrhlo 22. října 1925, by byl nařízen výkon prvního trestu podmíněně uloženého a zemský trestní soud v Praze pravoplatným usnesením ze 16. listopadu 1925 nařídil výkon podmíněně odloženého prvního trestu. Z vyhlášky ústřední volební komise při ministerstvu vnitra o výsledku voleb do Národního shromáždění, jež uveřejněna jest v úředním listě republiky Československé ze dne 25. listopadu 1925 č. 269, lze zjistiti, že obžalovaný byl zvolen při volbách do Národního shromáždění dne 15. listopadu 1926 členem poslanecké sněmovny.

Oním usnesením zemského trestního soudu porušen byl zákon v prvním odstavci §u 24 ústavní listiny. Podle § 24 první odstavec ústavní listiny jest k jakémukoli trestnímu stíhání člena Národního shromáždění pro jiné (než v § 23 uvedené) činy neb opomenutí třeba souhlasu příslušné sněmovny. Vyloučeny jsou tedy pro činy v § 23 úst. list. neuvedené proti členu Národního shromáždění od té doby, kdy nabyt členství Národního shromáždění, bez onoho souhlasu všechny úkony příslušných úřadů, které s hlediska procesního trestního práva jest považovati za úkony stíhací. Jest nepochybně, že takovým úkonem stíhacím jest jednání a rozhodování o vykonatelnosti trestu soudem podmíněně uloženého pro zločin veřejného násilí podle §u 98 písm. b) tr. zák., proti členu Národního shromáždění nelze je tedy provésti beze souhlasu příslušné sněmovny, který v tomto případě dán nebyl. Jest řešiti otázku, zda obžalovaného, zvoleného za poslance sněmovny Národního shromáždění při volbách dne 15. listopadu 1925, sluší považovati v den provedeného jednání a rozhodnutí, totiž dne 16. listopadu 1925, již za člena Národního shromáždění immunitou chráněného, všeobecně řečeno: kterým aktem, kterých činitelů a od které doby člen Národního shromáždění se jím stává a kterým aktem, kterých činitelů a od které doby nabývá immunity se členstvím tím spojené. § 1 úst. list. stanoví zásadu, že lid je jediný zdroj veškeré státní moci v republice Československé a že ústavní listina určuje, kterými orgány svrchovaný lid si dává zákony. Za orgány tyto označuje § 6 Národní shromáždění, skládající se ze dvou sněmoven: sněmovny poslanecké a senátu. § 8 (13) stanoví, jak sněmovny Národního shromáždění jsou složeny ze členů a jak členové sněmovny poslanecké po případě senátu ke své zákonodárné funkci jsou povoláváni: volí se podle všeobecného, rovného, přímého, tajného práva hlasovacího podle zásady poměrného zastoupení. Z těchto předpisů bezpochybně se podává, že mandátu dostává se členům Národního shromáždění jedině volbou z vůle lidu a že již volbou lidem provedenou nabývá člen práv z této funkce mu příslušejících, tedy i immunity, která mu bez dalších náležitostí přísluší již na základě nabytí tohoto jeho charakteru jako člena Národního shromáždění. Po staňovení této zásady, z oněch ustanovení ústavní listiny vyplývající, sluší z předpisů volebního řádu do poslanecké sněmovny — (zákon z 29. února 1920, čís. 123 Sb. z. a n., částečně pozměněný zákonem z 15. října 1925, čís. 205 Sb. z. a n., kteréž, jak mimochodem budiž podotknuto, platí podle §u 2 zákona z 29. února 1920, čís. 124 Sb. z. a n. v ustanoveních v souzeném případě v úvahu při-

cházejících i pro volbu do senátu) — řešiti další část otázky, kterým aktem volebního řízení a kterým okamžikem sluší člena Národního shromáždění pokládati za zvolena z vůle svrchovaného lidu.

Tu ovšem nelze přehlédnouti, že celková struktura i jednotlivá ustanovení těchto zákonů, zvláště pak způsob provedení zásady poměrného zastoupení mohou zavdati důvod k rozdílnému nazírání na tuto otázku. O celém volebním postupu pojednává zákon ve hlavě III. až V., z nich první jedná o přípravném řízení volebním, hlava IV. o volbě, hlava V. pak o zjištění a prohlášení výsledku volby. Z tohoto rozdělení, které volební akt sám zvláště vyjímá z řízení jemu předcházejícího a jen tento za volbu označuje i v dalších podrobných ustanoveních (na př. §§y 44, 45 zák.), lze dovoditi, že zákonodárce pod volbou ve smyslu §u 8 (13.) ústavní listiny v tomto zákoně o volebním řádu rozumí jen o d e v z d á n í h l a s ů v o l i č í jako akt volebního řízení, který má ústavní listina v oněch §ech na zřeteli jako projev vůle svrchovaného lidu, jenž právě jedině zakládá práva Národního shromáždění, a který podle ustanovení §u 42 zákona sluší považovati za dokončený uplynutím doby volební. Třeba podotknouti, že i v tom případě, že volební akt sám skončil skutečně až po uplynutí volební doby tím, že k odvolení byli podle §u 42 zák. připuštěni ještě voličové k volbě závčas se dostavivší, sluší volbu považovati za skončenu uplynutím stanovené (§ 31 II. odst. zák.) doby volební; připuštění voličů v čas volební se dostavivších jest jen opatřením technickým, kterým však není rušena zákonná, §em 42 zák. zřejmě vyjádřená domněnka, že volba jest skončena uplynutím volební doby. Podle tohoto řešení další řízení, které zákon v titulu následující hlavy prohlašuje právě jen za zjištění a prohlášení výsledku volby, jest pokládati za úkony povahy deklaratorní, jimiž s platností od tehdejška, totiž od skončení hlasování ve smyslu §u 42 zákona, jest jen formálně dodatečně zjištěno a prohlášeno, že vykonanou volbou ti kteří kandidáti nabyli členství v Národním shromáždění a práv s tím spojených.

Při zkoumání jednotlivých ustanovení zákona mohla by se arci naskytnouti možnost řešení tomu odporujícího. Již ta okolnost, že voliči podle §u 43 druhý až pátý odstavec zákona není dáno na vůli, by s právním, kladným účinkem volil osobu kteroukoliv, nýbrž jen ty, kdož ve zvláštním přípravném řízení byli na určité kandidátní listině za kandidáty poznačeni, dále to, že odevzdané voličské hlasy jsou podrobeny individuálnímu i kolektivnímu přezkoumávání nejen po stránce formální své platnosti, nýbrž i s věcným účinkem, hluboce zasahujícím do samého merita projevu vůle voličstva, jak dále bude ukázáno, konečně ta okolnost, že teprve tímto formálním a věcným zpracováním odevzdaných voličských hlasů se určuje, které voličské hlasy jednotlivě a v dalším období řízení kolektivně přicházejí v úvahu pro založení členství v Národním shromáždění těch kterých kandidátů, mohly by nasvědčovati tomu, že volební akt nebylo by lze považovati za skončený odevzdáním voličských hlasů do plynutí volební doby podle §u 42 cit. zák., nýbrž, že celé řízení, jež předchází odevzdání hlasů voličstvem, samo hlasování voličstva i po něm následující zjišťování a zákonem určené zpracování volebních výsledků a posléze přikazování mandátů až do skončení třetího skrutinia podle §u 55, odst. prvý zákona, bylo by

pokládati za j e d n o t n ý v o l e b n í a k t a že provedení a skončení tohoto celého aktu mají na zřeteli §§y 8 a 13 úst. listiny. Bylo by ovšem i v tomto případě za konstitutivní akt pro založení členství v Národním shromáždění považovati jediné sám projev vůle svrchovaného lidu; přece však jest proti názoru dříve projevenému při tomto pojetí rozdíl v tom, že účinky tohoto projevu vůle svrchovaného lidu projeví se teprve tehdy, až jest projev ten, tedy (tak řečeno hrubý) výsledek voleb podroben celému, zákonem předepsanému přezkoumání a zpracování ve třech skrutiniích, bez něhož ostatně samo odevzdání voličských hlasů účinek ani projevíti nemůže (na příklad v tom případě, že by odevzdané voličské hlasy před svým zjištěním a zákonným přezkoumáním a zpracováním byly částečně zničeny). Slušelo by tu dále uvážiti, že zákonem předepsaným přezkoumáním odevzdaných voličských hlasů může býti skutečný výsledek voleb velmi podstatně změněn, snad i proti zákonu změněn, přes to však v této své změněné podobě jest základem pro přiznání mandátu se všemi jeho účinky pro dotyčného člena Národního shromáždění, pro nějž až do případné jeho změny ve skrutiniích nespřávně zjištěného volebního výsledku přece jistě zakládá všechna práva člena Národního shromáždění. Již tyto okolnosti mohly by svědčiti tomu, že význam dalšího řízení pro hlasování voličstva nelze přehlížeti při řešení otázky počátku členství v Národním shromáždění.

Zvláště významnou okolností byl by tu způsob, jak zákonodárce ve druhém a třetím skrutiniu provádí zásadu poměrného zastoupení, na níž volební řád spočívá, a pokud při tom voličova vůle dochází výrazu voličem chtěného, totiž pokud jest projevená vůle ve skutečnost uvedena nebo jen zákonnou fikcí nahrazena. Kdežto pro první skrutinium volí volič přímo kandidáty v odevzdané kandidátní listině uvedené dle jejich pořadí, na nichž tedy, pokud dostatečný počet hlasů obdrželi, vůle voličstva bezprostředně se projeví, nezávisí již ve druhém skrutiniu volba kandidátů přímo na voliči, neboť tu podle §u 49 zákona teprve po provedeném odevzdání hlasů voličstvem staví znovu kandidáty sama strana, již on hlas odevzdal, vybírajíc je neodvisle od vůle, ba i vědomí jednotlivých voličů ze všech kandidátních listin a ze všech volebních okresů. Jestliže pak v tomto případě druhého skrutinia ještě možno tvrditi, že vůle voličova se zřetelem na osobu kandidáta došla svého aspoň nepřímého uplatnění projevem strany, již on svůj hlas odevzdal, a tak dal jí mandát i k určení kandidátů pro druhé a třetí skrutinium, mohly by pro konstrukci počátku členství Národního shromáždění, pokud ono se buduje na projevu vůle voličovy, vzniknouti závažné pochyby pro třetí skrutinium, kde podle §u 53 zákona hlasy stran mandátu nedosáhnuvších případnou po případě stranám, proti nimž vůle voličova byla projevena. Tu jest projev voličovy vůle pozměněn striktním předpisem zákona, změna tato, zakládající právo na mandáty dotud neobsazené, provádí se však celá teprve v řízení pro třetí skrutinium předepsané. Volič ovšem, odevzdávaje hlas pro určitou stranu, musil po případě počítati s těmito zákonnými důsledky svého hlasování, takže možno říci, že jest tu vůle voličova podle zákona snad pozměněná zákonem presumována. I když se zřetelem k této zákonné presumpci vůle voličovy lze snad řešení toto uvéstí v soulad se zásadou poměrného zastoupení stran, tíže

Ize na něm budovati fikci, že členové Národního shromáždění mají svůj mandát již od okamžiku skončení hlasování voličstva, kdyžť jej obdrželi teprve po provedeném novém řízení a na základě nově sestavené kandidátní listiny, k níž možno projev vůle voličovy vztahovati ve druhém skrutiniu jen nepřímou, ve třetím skrutiniu pak jen zákonnou fikci. Nezdálo by se tedy v uvážení všech těchto okolností bezvýznamným, že zákonodárce, voliv sice v nadpisu IV. hlavy zákona i v četných podrobných ustanoveních této hlavy a dále též v §ech 44, 45, 46, 49 výraz »volba« pro volební akt sám, přece odevzdání hlasů samých, tedy projev vůle voličovy nazývá v §u 38 »hlasováním«, v §u 43 rovněž mluví pouze »o skončení hlasování«, v §u 47 však ustanovuje, že mandáty straně přikázané »obdrží« (tedy teprve tu čas přítomný) určití tam poznačení kandidáti; v §u 49, odst. první a na více místech v §§ech 52 a 53 mluví o mandátech, jež »zůstaly neobsazeny« a jež teprve ústřední volební komise »obsadí«, »má obsaditi«, »přikáže«, »rozdělí«, tedy vesměs obraty času přítomného, svědčící nastoupení účinku teprve od tohoto okamžiku, a že posléze § 54 výslovně poznačuje poslance, kteří »j s o u z v o l e n í v e d r u h é m a t ř e t í m s k r u t i n i u«. Též v §u 14 odst. II čís. 2 zákona o volebním soudě čís. 125/1920 Sb. z. a n. mluví se o úřední vyhlášce k o n e č n é h o v ý s l e d k u volby. Zdálo by se z těchto ustanovení vycházeti, že zákonodárce zamýšlel vznik členství Národního shromáždění položit do pozdějšího období, než jest skončení samého hlasování voličů.

Vyskytuje se pak se zřetelem k ustanovení §u 47 o kandidátech z v o l e n ý c h v prvním skrutiniu další otázka, zda nemělo by býti při tomto řešení rozeznáváno mezi mandáty, jež byly přikázány již v prvním skrutiniu a mandáty, jež zvolení poslanci obdrží teprve ve skrutiniích pozdějších. Řešení toto, jemuž zdál by se nasvědčovati doslov §§ů 47, 49 odst. první a jiných zákona, nejvyšší soud již předem vylučuje: i když podle §u 46 odst. čtvrtý zákona krajská komise přikazuje podle výsledků volby jí zjištěného mandáty a § 47 ustanovuje, jak kandidáti obdrží tyto mandáty straně přikázané, nesluší přehlédnouti, že zákonodárce dává v §u 50 zákona ústřední volební komisi právo přezkoumati, zda bylo při prvním skrutiniu správně postupováno, po případě právo, výsledek prvního skrutinia opravit proto, že se stal omyl ve výpočtu. Ježto děje se tak z úřední povinnosti bez jakékoliv ingerence stran, nutno souditi, že přikázání mandátů u krajských komisí jest pouze prozatímní, konečné přikázání stane se teprve ústřední volební komisí, a má ustanovení §u 55 odst. první zákona o kandidátech, kteří při skrutiniu byli prohlášeni za zvolené poslance a kteří jsou náhradníky, zřejmě na zřeteli nejen kandidáty prohlášené v druhém a třetím skrutiniu za zvolené, nýbrž i ty, jimž mandát připadl již na základě prvního skrutinia, ježto i u nich stává se přikázání mandátu od krajských komisí konečným teprve tím, že ústřední volební komise po přezkoumání rozhodnutí krajských volebních komisí, předsevzatém z moci úřední, schválila jejich přikázání mandátů. Při tomto řešení a výkladu zákona bylo by tedy p r o v š e c h n y zvolené poslance, po případě senátory přijati jako jednotný počátek členství v Národním shromáždění a práv z tohoto vyplývajících, tedy i právo immunity skončení jednání ústřední volební komise sepsáním zápisu v §u

55 uvedeného. Pro toto řešení mohl by konečně svědčiti i další předpis tohoto řu, že teprve potom se veřejně vyhlásí konečný výsledek skrutinia (sr. shora citovaný ř 14 čís. 2 zákona o volebním soudě), z čehož by bylo lze souditi, že až do doby skončení třetího skrutinia všechny předsevzaté akty volebních komisí zůstávají pouze jejich vnitřním jednáním, pro veřejnost však rozhodným jest teprve veřejné vyhlášení výsledku skrutinia. Této vyhláisce, která jest podle názoru nejvyššího soudu pouze správním aktem, bylo by i podle tohoto řešení přiznati pouze deklaratorní ráz, podobně jako vydání osvědčení členům Národního shromáždění, jež jest předepsáno v řu 55 odst. třetí zákona; tyto správní úkony nezdají se pro řešení dané otázky již přicházeti v úvahu.

Přes to, že nejvyšší soud při řešení otázky, o kterou jde, neupírá jistou oprávněnost i těmto úvahám, trvá přece na stanovisku zprvu vytčeném, odvozuje je, jak bylo dovoděno, z ustanovení ústavní listiny o svrchovanosti lidu. Projev tohoto svrchovaného lidu, jímž on svoji zákonodárnou moc přenáší na členy Národního shromáždění, dokončen jest odevzdáním hlasovacích lístků, a když tento projev jediné jest základem práv a povinností lidem zvolených členů Národního shromáždění, jest již od něho počítati všechny účinky se členstvím Národního shromáždění spojené, byť i on podle ustanovení zákona příslušnými orgány byl teprve nápotomně zjiřřován, kontrolován a ve skutečnost uváděn. Všem těmto úkonům orgánů volby provádějících nepřisluší ze zákona žádná věcná pravomoc, ze které by se dala dovozovati práva na členství v Národním shromáždění a všem jest přiznati význam pouze deklaratorní. Poněvadř podle tohoto názoru jest za to míti, že obžalovaný již od skončení hlasování při volbě do poslanecké sněmovny konané dne 15. listopadu 1925 požívá členství v poslanecké sněmovně Národního shromáždění a tím i práva immunity, porušil zemský trestní soud v Praze oněmi stíhacími úkony, předsevzatými dne 16. listopadu 1925 tuto immunity. Bylo proto zmateční stížnosti generální prokuratury podle řu 33 tr. ř. vyhověti a podle řu 292 tr. ř. vysloviti porušení zákona v řu 24 odst. prvý úst. list., a poněvadř se stalo v neprospěch obžalovaného, bylo dotyčné stíhací úkony zrušiti a naříditi zemskému trestnímu soudu v Praze nové řízení za šetření předpisů o poslanecké immunity.

Čís. 2431.

**Ústavní listina (zákon ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.).
Immunita.**

Členství v Národním shromáždění (ř 24 úst. listiny) nabývá se již samotnou volbou, nikoliv teprve složením slibu podle řu 13 zákona ze dne 29. února 1920, čís. 124 sb. z. a n. a řu 22 zákona ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.

Otázku zda platnost či neplatnost volby působí v případě zrušení volby volebním soudem ex nunc či ex tunc, dlužno řešiti podle ustanovení zákona o volebním soudě.

Nezáleží na tom, kdy byl trestný čin spáchán, rozhodným jest pouze, že trestní řízení směřuje proti osobě zvolené za člena Národního shromáždění.

(Rozh. ze dne 25. června 1926, Zm I 232/26.)